

ביצד מברכין פרק שישי ברכות

לה.

עין משפט גר מצוה

א א מיי פ"ח מהל' גרמט
[בלקס 6 ב] סמט עין מן
טושיע א"ח סמט רב ס"א
ב ב מיי וסמט עין טור
טושיע א"ח סמט רב
ג ג מיי פ"ג מהל' ג סמט
סמט טושיע א"ח ס"י קסו
ד ד מיי פ"ח מהל' ג
סמט עין טושיע א"ח
ה ה מיי פ"ג מהל' ג
הקמט סמט רב
ו ו מיי פ"ח מהל' ג
סמט עין טושיע א"ח
ז ז מיי פ"ג מהל' ג
סמט עין טושיע א"ח
ח ח מיי פ"ח מהל' ג
סמט עין טושיע א"ח
ט ט מיי פ"ג מהל' ג
סמט עין טושיע א"ח

ביצד מברכין. לא שייך להקשות תנא היכא קאי דקמני כליד
דפרכין דריש מילתין (ד' ג) משום דהכא סברא הוא לנכרך
דממסיק בגמרא דלסור ליהנות מן העולם הזה בלא ברכה אי נמי י"ל
דקאי אמתני' דמי שמטו (ד' כ): דקמני בעל קרי מנכרך לאחריו ואינו
מנכרך לפניו והכי נמי שייך הכא לנכרך
על כל דבר ודבר ע"כ קאמר הכא
ליד מברכין:

אחריה והדר אבליה. ימינה
למנה לי קרלה הא צפ"כ
דקדושין (ד' ד): גמרינן קדש קדש
ממעשר שני א"כ ינלף ממעשר שני
וי"ל אי לאו קרש דהולוים הוה אמניא
לדצרנה ינלף לחומרא קדש קדש
משציעית ואין לו פדיון. עוד פי'
רבינו חיים כהן אי מהתם הוה אמניא
כי מעשר שני ממס ודוקא בזמן
שמעשר שני נוהג כמו צנעה ראשונה
ושניה ורביעית וחמישית לשמטה
נוהג חלול אבל שליטת ושצית שמעשר
עני דוקא אימיה לא קמ"ל חלולוטי:
שאין אומרים שירה אלא ע"י היין.
פירוש אין אומרים שירה על
שום אכילה מוצת כגון זריקת דמיסב
ונסוך המיסי כי אם על היין אבל
ודאי מזינו שירה בלא יין כגון הלל
שצחיתת פסחיס (תמיד נשחט ד'
סד.) [ע"ש בתוספות]:

ולכמאן דתני כרם רבעי וכו'.
ועתה קיימא לן דרבעי
נוהג אף בצמ"ל מיהו צכרס וזאק ולא
בשאר אילנות דכל המייקל צזאק הלכה
כמותו בצמ"ל (ט) וכרס רבעי בזמן הזב'
מתללין על ש"ה פרוט' ושוחקו ומטילו
לנהר וכן מפורש בשאלתות דרב אחאי
[פרשת קדושים סימן קן]:

ואתי' נמי זית במה הצד. וא"ת
איכא למפרכי מה לצד השני
שכן מיידיס בלפט דכרס הלכה היינו
לקט משא"כ צזית לזין צו לקט וי"ל
דניחא ליה למפרכי פירכא אפי' יהא
הלד השוה חסוב למימי זית מיניה מ"מ
קאמר דשאר מיניס לא ידע מיניה:
התינח לאחרייו. דעיקר צנעה
לאחריו דכתיבי ואכלת
ושצעת וזכרת: **לפניו** צ"כ"ש.
לאו ק"י הוא דלסן כן תהא צנעה
לדפניו מדאורייתא ולעיל פרק מי
שמטו (דף כה). משמע גבי בעל קרי
ללאו דאורייתא הוא ואפי' רבי יהודה
לא פליג אלא משום דששאן כהלכות
דלך ארץ (שס ד' כג):^ו

דבר שאין גידולו מן הקרקע. כגון
צמר ותלצו. וא"ת מתי איריא
צמר אפילו ירקות נמי לא אמרי' ליה
וי"ל דאיכא למימר קמה תוכיח ולפי'
רש"י ניחא דגריס ללאו צר נטיעה
מנין וליכא למימר דלמא משאר
אילנות דאיכא למפרכי מה להנך שכן
מיידיס צפיה: **אלא** סברא הוא
אסור פאדס שיהנה בו. וקרא דנסיב
לעיל אסמכתא צנעלמא והגמרא ליה
סבור מתחלה דלמוד וגומר הוא:
כאן

ביצד מברכין וכו' חוץ מן היין. שמתוך חשיבותו קצתו לו צרכה
לעצמו וכן הפת: **בורא מיני דשאים.** לפי שיש בכלל פרי
האדמה דשאים וזרעים כגון קטניות ורבי יהודה צעי היכר צרכה לכל
מין ומין: **גב' קדש הולוים.** צנטע רבעי כתיב ומשמע שני הולוים
טעון צאכילתו כשתאכלנו צנעה
הרביעית שהוא מותר באכילה: **האי**
מיינייה ליה. הולוים לשון חלולים וחד
מיינייהו אמר לאורויי אחליה וסד
אכליה הוליהו לחולין ע"י פדיון אם
צאת לאוכלו חוץ לירושלים וחד ללמדך
שלא נאמרה תורת רבעי אלא צכרס
שנא' קדש הולוים דבר שמהללין צו
טעון חלול וזו י"ן: **שאין אומרים.**
הלוים שיר של קרבן צמקדש אלא על
היין כשמנסכין נכסי מוצת: **הניחא**
למי' נו'. כולה סיומא דפרכא הוא
וה"ק הניחא הא דילפת צרכה מהכא
למאן דתני נטע רבעי דאית ליה כל
פירות האילין צנורת רבעי ולא דריש
מהכא דבר דטעון הולו טעון חלול
אימר ליה חד הולו לצרכה: **מאי איכא**
למימר. הא מיינייה ליה למדרש שאין
חלול אלא צמקדש הולו: **חד שני כרס**
רבעי. בכל מקום שיש צנענה נטע
רבעי תני איחיו כרס: **הניחא אי יליף**
ג"ש. דריש למלתיה בג"ש ואימר
ליה חד הולו לצרכה: **אשכחן** לאחריו.
דאשכחן צצרכת המזון דכתיבי ואכלת
ושצעת וזכרת (דברים ח): **מיני**
צעולות. וזכרת לא תעולל (ויקרא יט).
איחיו עוללות כל שאין לן פסיגין לא
כמף ולא נטף (א) אלא שורה יחידית של
ענבים: **קמה סוכית.** דאשכחן
דלצרכה רחמנא צצרכה דכתיבי תאכל
צה לתס וגו' (דברים ח) וסמך ליה
ואכלת ושצעת וזכרת: **זד מוצת.** יין
לנכסיס וסלת למנחות: **ז' מיני.**
האמורים צצרך כתיבי ועשורה וגו'
(שס ח) ובתריייהו מתי ואכלת ושצעת
וזכרת: **שכן טעונים צבורים.** דהכי
אמרין צנענות (פ"ט ד' סד): נאמר
כאן ארץ (כ) כי צצמתי אל הארץ (דברים
טו) ונאמר להלן ארץ חטה ועשורה (מה
להלן שצח הארץ אף כאן שצח הארץ:
אלא סברא הוא. דלמחרווייהו אית ליה
טעון ברכה למאן דתני כרס וליף צצרכה
מז' המיניס איכא פירכא שכן טעונים
צצכורים ולמאן דתני נטע רבעי איכא
למפרכי התינת מידי דבר נטיעה ללאו
צר נטיעה מנלן אלא סברא הוא דכיון
דנהנה לריך לטודות למי שצראס:
מעל. כנהנה מן ההקדש דכתיבי
לה' הארץ ומלואה דלאמרין לקמן:
ס' לאחר צנעה. הכי היא צצני דאס:
גזול

1. ובשנה הרביעית יהיה כל פריו קדש הולוים ליה:
2. ותאמר להם הגפן והדגלית את הירושף הקשוחן אלהים ואנשים והדגלית לנטע על הענבים ושוטפים טי טי
3. ובשנה החמישית תאכלו את פרי הירושף לכם תבאנתו אני וכל בני ישראל ויקרא יט טו
4. לא תורע פרקו בלאים פן תקדש המלאך הנורע אשר תורע ותבאנת הברכה: דברים כ ט
5. ויבער אש בלפניהם וישלח בקבות פלשתים ויבער מגדוש ועד קצה ועד פרך דתי.
6. לדרך ממוזר לך יקרא ותמלאה חבל וישביך לא תהלים כד א
7. השמים שמים לך והארץ נתן לבני אדם: תהלים קט טו

תורה אור השלם

1. ובשנה הרביעית יהיה כל פריו קדש הולוים ליה:
2. ותאמר להם הגפן והדגלית את הירושף הקשוחן אלהים ואנשים והדגלית לנטע על הענבים ושוטפים טי טי
3. ובשנה החמישית תאכלו את פרי הירושף לכם תבאנתו אני וכל בני ישראל ויקרא יט טו
4. לא תורע פרקו בלאים פן תקדש המלאך הנורע אשר תורע ותבאנת הברכה: דברים כ ט
5. ויבער אש בלפניהם וישלח בקבות פלשתים ויבער מגדוש ועד קצה ועד פרך דתי.

6. לדרך ממוזר לך יקרא ותמלאה חבל וישביך לא תהלים כד א
7. השמים שמים לך והארץ נתן לבני אדם: תהלים קט טו

גליון הש"ס

גמ' אחריה והדר אבליה.
צירושלמי פ"ו דפאה אמר
אף דרעה דהכא לא
מתמנע רבעי כן י' לח'. וכן
הוא צירושלמי פ"ו דגמט
דעס דלאה דהנרס אלו
ליט מלאכות: שם חד תני
כרם רבעי. פי' סוטה מג
ע"כ רש"י ר"ה קלא וצ"כ:
שם ברס וית אקרי. וע"כ
זה חולין קלט ע"כ וסמך
תוס' ד"ה ולכאן כ"י שוה
פיהו. וכן הוא כתיבי פי' א'
ובש"י ומתנו לן כיון דליפת
חלול חלול ממעשר לבעי חלול
על דבר שפלו זורה וצ"ע:

מוסף תוספות

- א. בתוס' ר"יש הוסיף. אבל כיון ששבענו מהאי קרא שבעולין אותו כמעשר אית לן למלך שפיר קדש קדש ממעשר. ב. בתוס' ר"יש הוסיף. הקשרה.
- ג. בתוס' ר"יש הוסיף. וגם צלילי פסחים ובבבליהם דבאשכחן ביהומים. ד. בתוס' ר"יש כתב. דקיי"ל כמאן דתני חזר רבעי אבל נטע רבעי לא הוי קיימא לן כל המייקל וכו' א"כ אין נטע רבעי נודה עכשיו אבל כרס רבעי נוהג. ה. בתוס' ר"יש כתב. דאיכא למיפרכי מה להני שכן מין אילן ויש בהם זין ועלה ונטע רבעי משא"כ בירקות (ועיין שם במגיה שהארץ הרבה בבאר הנירסה שבכרבי תוס' מה להנך וכן חייבים בפאה והבא מספר מעשי חייא שגורס "חייבים בעולה").

מוסף רש"י

המוציא לחם מן הארץ. עשר תיבות הללו כנגד עשר מנות התלויות בצמחה, לא חמרו, וישעף כלאים, לקט, ופאה, חלה, מומה, מעשר ראשון ושני ועמ' וכנגד עשר תיבות שמקרא זה (ההלים קד ד') מלמדת חלוי לכהנה ועכב לעבודת ה' (ההלים לז) לאו חסן הארץ (ההלים רב טו ח). הפרדט ע"י וכן קרי' ללעז עשר אלפיות כנגד עשר מנות (הפרדט טו). כשהוא שבע מברך. מזה לנכך ולחיות על שבע, כשהוא רבע. והוא כל הפיק רעבו על ידי ברייתו של הקציה, לא כל שכן. שזה ארץ לנכך להקציה יומר (קטו ח). וזית מצד מזבח אחי. צמיתה, וכי מדלשה בעי למפליה. היא ככלל כרס הוא (ב"מ פ"ח).

רבינו הגנאל

ואי נמי יליף גזרה שוה אשכחן לאחריו לפניו מנין. [פירוש] ואפילו אי יליף גזירה שוה ואייתר ליה חד הילול לברכה, כמה דאייתר חד הילול למאן דתני נטע רבעי. הא תינת לאחריו. ברכה לפניו מנא להו לתרייהו. ודחינן הא ברא קשיא, כיון דילפת ליה לאחריה מן התורה, ברכה לפניו [מקל וחומר] מיתו לה. כשהוא שבע מברך כשהוא רעב לא כל שכן ועמדה ההלכה. ודוקינן הא נידא למאן דתני נטע רבעי. ומרבי לכל אילן ברביעי. אייתר ליה חד הילול לברכה לאחריה, ולפניהם מקל וחומר, אלא למאן דתני נטע קא מרבי. הא תינת גידולי קרקע אבל בשר חבבים וברביעם וכו'א בהן מנא לן. ולא מצאו שיהיה ר' חייא ר"י שמעון ברבי תשובה. ואסיקא למאן דתני כרם רבעי. שבעת המינין טעונין ברכה לפנייהם ולאחריהם, לאחרייהם מן התורה ולפניהם מקל וחומר. ולמאן דתני נטע רבעי, כל גידולי קרקע טעונין ברכה מן התורה ושאר דברים סברא הוא אסור לאדם שטעונו כלום קודם שברך.